

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO
„DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2015 M. VASARIO 25 D. NUTARIMO NR. 217 „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO PREVENCIJOS TARPINSTITUCINIO VEIKLOS PLANO PATVIRTINIMO“ PAKĖITIMO“
PROJEKTO (TOLIAU – NUTARIMO PROJEKTAS)
DERINIMO PAŽYMA**

Nr.	Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai, kodėl į pastabas ir pasiūlymus neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies
1.	Lietuvos Ekonomikos ir inovacijų ministerija, 2019-04-09 raštas Nr. (24.37E)-6K-1902032	<p>Projekto 3 priedo Priemonės, prisidedančios prie plano įgyvendinimo, (toliau – Priedas) 3.1.8, 3.1.9 ir 3.1.10 papunkčiuose numatytos priemonės sukurti tabako žaliavos licencijavimo mechanizmą, taip pat kaitinamojo tabako ir elektroninių cigarečių licencijavimo mechanizmą. Pažymėtina, kad Licencijavimo pagrindų apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. 937, (toliau – Aprašas) nurodyta, kad svarstant galimybę licencijuoti tam tikrą veiklą, turi būti įvertinta veiklos keliama rizika pažeisti svarbius visuomenės interesus ir pasirinktos veiklos reguliavimo priemonės – veiklos licencijavimo – atitiktis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme nustatytiems principams (tikslingumo, proporcingumo, efektyvumo ir kt.) bei Aprašo 5-7 punktų nuostatomis. Aprašo 5 ir 7 punktuose nustatyta, kad veiklos licencijavimas – tinkama teisinio reguliavimo priemonė tik tada, kai jis atitinka šias sąlygas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - veiklos licencijavimu siekiama išspręsti aiškiai nustatytą problemą ir apsaugoti svarbius visuomenės interesus ir nėra mažiau ribojančių priemonių nustatytai problemai spręsti ir svarbiems visuomenės interesams apsaugoti, tai yra, įvertinus veiklos licencijavimo alternatyvas (pavyzdžiui, 	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Dėl priemonės 3.1.8 „sukurti tabako žaliavos licencijavimo mechanizmą“.</p> <p>Pažymėtina, kad Valstybinės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės prevencijos programos, patvirtintos Seimo 2018-12-13 nutarimu Nr. XIII-1765 (toliau – Programa), 67 punkte nurodyta, kad Programos trečiasis tikslas yra sumažinti alkoholio, tabako gaminių ir su tabako gaminiiais susijusių gaminių prieinamumą (fizinį ir ekonominį), siekiant apsaugoti visuomenės ir asmens sveikatą. Šiam tikslui pasiekti numatytos įgyvendinimo priemonės 68.3. <nuolat tobulinti veiklos su alkoholio produktais ir tabako gaminiiais licencijavimo mechanizmą, atsižvelgiant į ES taikomą praktiką ...>, 68.4. <tobulinti tabako žaliavos priežiūros mechanizmą, atsižvelgiant į ES valstybių narių gerąją praktiką>.</p> <p>Be to, Šešėlinės ekonomikos mažinimo koordinavimo komisijos 2018 m. gruodžio 7 d. posėdyje (protokolo 2.2 papunktis) buvo nutarta, kad Ekonomikos ir inovacijų ministerija kartu su Finansų ministerija iki 2019 m. vasario 15 d. turi parengti ir pateikti Vyriausybei teisės aktų projektus, susijusius su veiklą, kurios yra sudedamosios tabako apyvartos (pavyzdžiui, tabako žaliavos apyvartos, tabako gaminių gamybos įrangos gamybos, įvežimo, išvežimo, laikymo, tarpininkavimo) dalys, licencijavimu.</p> <p>Pagal Muitinės departamento, Valstybinės mokesčių inspekcijos pateiktus duomenis, neapdorotas tabakas, įvežtas iš kitų valstybių, Lietuvoje panaudojamas neteisėtai tabako gaminių gamybai ir nesant licencijavimo mechanizmo, t. y. nežinant vietų, kuriose leidžiama verstis veikla su neapdorotu tabaku, procesą sunku sukontroliuoti ir identifikuoti subjektus, užsiimančius šia veikla. Lietuvos Respublikos ūkio subjektai,</p>

savireguliacijos galimybę, veiklos sąlygų laikymosi priežiūrą ir kontrolę), nustatoma, kad veiklos licencijavimu siekiamų tikslų kitos priemonės nepadėtų pasiekti, o pasirinkta teisinio reguliavimo priemonė – veiklos licencijavimas – neriboja ūkio subjektų teisių ir laisvių daugiau, nei to reikia veiklos licencijavimu siekiamam tikslui pasiekti;

- licencijavimas netaikomas tik kaip priemonė rinkos dalyvių skaičiui apriboti ar juo nesiekiamą tik gauti papildomų biudžeto pajamų.

Aprašo 7 punkte nustatyta, kad kai nenustatoma jokių veiklos vykdymo reikalavimų ir kaip vienintelę sąlygą pradėti veiklą siekiama ūkio subjektui nustatyti pareigą pateikti informaciją apie veiklos vykdymą, tokia veikla nelicencijuojama, o informacija apie veiklos vykdymą teikiama veiklos vykdymo metu.

Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos finansų ministerija šiuo metu Lietuvos Respublikos Vyriausybei yra pateikusi Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 1, 2, 3, 4 ir 9 straipsnių, II ir III skyrių pakeitimo įstatymo projektą (toliau - Akcizų įstatymo projektas), kurio yra siekiama nustatyti akcizus neapdorotam tabakui (tabako žaliavai). Nustatant akcizus tabako žaliavai yra sukuriamas priežiūros ir kontrolės mechanizmas, pavyzdžiui, atsiranda prievolė vietos mokesčių administratoriui, kurio veiklos teritorijoje registruotas ūkio subjektas, pateikti akcizų už neapdorotą tabaką deklaraciją, t.y. kontrolės institucijoms pateikiama informacija apie vykdomą veiklą, kas atitinka licencijavimo mechanizmo kūrimą, nes pagal Aprašo 2.1. papunktį licencija – tai dokumentas (leidimas, liudijimas, teikimas, atestatas, sprendimas, sertifikatas, pažymėjimas ar

kaip priedangos bendrovės, vis intensyviau įtraukiami į galimai fiktyvius ES vidaus prekybos tabaku sandorius su kaimyninių šalių (ypač Lenkijos) ūkio subjektais, susijusiais su neteisėta tabako apyvarta. Lietuvoje tabako žaliava dar nėra akcizų objektas, todėl jam negalima taikyti Akcizais apmokestinamų prekių gabenimo ir kontrolės sistemos priemonių, netaikomos rinkos reguliavimo priemonės – licencijavimas, todėl tuo naudojasi nelegalią tabako gamybą organizuojantys ir vykdančys asmenys. Pagal Muitinės departamento duomenis, muitinės pareigūnai nuo 2002 m. sulaukė 102 tonas tabako žaliavos (iš jų galima pagaminti apie 9 mln. pakelių cigarečių), likvidavo 6 nelegalius tabako fabrikus, o nuo 2011 metų, padedant Muitinės kriminalinės tarnybos pareigūnams, ES šalyse (Lenkijoje, Latvijoje, Jungtinėje Karalystėje, Belgijoje) buvo likviduoti 5 nelegalūs tabako fabrikai. 2018 m. Lietuvos muitinėje sulaikyta 96 760 kg tabako, t. y. beveik 8 kartus daugiau negu per 5 metų laikotarpį. Taip pat sulaikyti tabako apdorojimo įrenginiai (5 vnt.) skirti tabako lapų smulkinimui ir kitokiam apdorojimui.

Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenimis, surinktais iš kitų Europos Sąjungos valstybių narių mokesčių administratorių dėl tabako žaliavos licencijavimo, iš 18 šalių, 9 šalyse taikomos akcizų prievolės (pvz., Lenkija, Estija, Slovėnija), 2 šalyse nustatytas maito mokesčiai (Prancūzija, Liuksemburgas), 6 šalyse taikomas licencijavimas (ar veiklos vietos registravimas) ir akcizų prievolės (Slovakija, Kipras, Rumunija, Didžioji Britanija, Latvija, Graikija).

Pažymėtina, kad pagal Akcizų įstatymą prievolė mokėti akcizą nesiejama su prekybos ar gamybos vietomis. Prievolė mokėti akcizą atsiranda tada, *kai subjektai patys įsiregistruoja kaip mokesčiai*, todėl prekybos ar gamybos vietos nėra žinomos. Be to, atsižvelgiant į tai, kad prieš išduodant licencijas yra tikrinama subjektų nepriekaištinga reputacija, licencijavimo mechanizmas užtikrina patikimų subjektų dalyvavimą ūkinėje veikloje.

2019 m. birželio 19 d. Sveikatos apsaugos ministerijoje vyko tarpinstitucinis pasitarimas, kuriame dalyvavo Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Finansų ministerijos, Valstybinės mokesčių inspekcijos, Muitinės kriminalinės tarnybos ir Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento atstovai. Susitikimo metu buvo derinamas klausimas dėl

panašiai), reikalingas tam tikrai ūkinei veiklai pradėti ar vykdyti, prašymas ar įsirašymas į sąrašą, registra, valstybės informacinę sistemą, kuriais įgyjama teisė pradėti ar vykdyti tam tikrą ūkinę veiklą, privalomas informacijos pateikimas prieš pradedant vykdyti ūkinę veiklą (toliau – deklaracija (pranešimas)), taip pat kitoks leidimo vykdyti ūkinę veiklą suteikimas. Tai pat atkreiptinas dėmesys, kad analogiška prievolė dėl informacijos pateikimo priežiūros institucijai apie elektronines cigaretes ir jų pildykles yra nustatyta šiuo metu galiojantiame Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo 9³ straipsnio 1 dalyje, t. y. elektroninių cigarečių ir elektroninių cigarečių pildyklių gamintojai ir importuotojai pateikia Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentui Vyriausybės nustatyta tvarka pranešimą apie elektronines cigaretes ir elektroninių cigarečių pildykles, kurias ketina pateikti rinkai.

Akcizų įstatymo projekte nustatčius akcizų taikymą tabako žaliavai bus sudarytos teisinės prielaidos užkirsti kelią piktnaudžiavimo atvejams, kai neapdorotas tabakas iš esmės panaudojamas nelegaliai apdoroto tabako gaminių gamybai, todėl licencijavimo mechanizmo kūrimas siekiant užtikrinti tabako žaliavos kontrolę praranda tikslą ir yra papildoma administracinė našta ūkio subjektams.

Pažymėtina, kad Ekonomikos ir inovacijų ministerijai nėra pateikta jokių duomenų apie tai, ar buvo įvertinta siūlomų priemonių atitiktis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme nustatytiems principams, taip pat ar nėra mažiau ribojančių priemonių nustatytai problemai (kuri taip

Tarpinstitucinio veiklos plano projekto priedo 3.1.8 priemonės „sukurti tabako žaliavos licencijavimo mechanizmą“, kuriai nepritarė Ekonomikos ir inovacijų ministerija, siūlydama licencijavimo mechanizmą keisti į kitas priemones, padėsiančias tobulinti tabako žaliavos priežiūros mechanizmą. 2019 m. birželio 21 d. raštu Nr. (28.4-41)3-2422 pateikti Ekonomikos ir inovacijų ministerijos siūlymai, pvz., dėl tabako gaminių atsekamumo sistemos įdiegimo ar tabako žaliavos ženklinimo, nėra konkretūs ir aiškūs. Jeigu tai būtų ženklinimas banderolėmis arba unikaliu identifikatoriumi, tai *toks pasiūlymas nerealizuojamas*, nes banderolėmis įprastai ženklinami galutiniam vartotojui skirti ir mažmeninės prekybos pakuotes išfasuoti gaminiai (tabako gaminiai ir alkoholiniai gėrimai). O *neapdorotas tabakas nėra skirtas mažmeninei rinkai*. Taip pat pažymėtina, kad *banderolės išduodamos ne bet kuriam ūkio subjektui, o tik turinčiam atitinkamą licenciją*. Be to, *neapdorotas tabakas fasuojamas, pvz., į dideles ir nevarias pakuotes* – džiuoto, lino maišus, kai kur pakuotės yra iš nendrių, pakuojamas didelis svoris, pvz., 200 kg., ir pan. *Atsekamumo sistema (unikalus identifikatorius) yra efektyvi tik tada, kai yra įdiegiama globaliu mastu*, pavyzdžiui, tabako gaminiams šiuo metu įdiegta ES mastu, numatoma – pasauliniu. Atkreiptinas dėmesys, kad *banderolių ar unikalių identifikatorių administravimas, lyginant su licencijos gavimu, ūkio subjektams sukelia žymiai didesnę ir nuolatinę administracinę (pritaikymo) našlą*.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, siūlome pritarti priemonei 3.1.8 „sukurti tabako žaliavos licencijavimo mechanizmą“, pakeičiant Tarpinstituciniame veiklos plano projekto priede atsakingą instituciją: vietoj Ekonomikos ir inovacijų ministerijos įrašant Sveikatos apsaugos ministeriją, Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentą ir Finansų ministeriją.

Priemonės 3.1.9 ir 3.1.11 (buvusi 3.1.10) suderintos.

Dokumentų valdymo ir
asmenų priėmimo skyrius
vyriausiosios specialistės

Vita Korsakienė

2019-06-28

L. v. Russ. phypis
Tissoteros ir teismo vertimo
sistemos vertimo specialistas
2019-06-20

Lietuvos Respublikos ministras
Sveikatos apsaugos ministras

Verdugo

2019-07-01